

Gelence nem Velence

2009 június 14. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt id?k, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot egy kicsit másképpen.

Ha jól emlékszem, így kezdi Orbán Balázs a faluról és annak templomáról szóló szép leírását. Nekem pedig a Sixtus-kápolna jut eszembe, mert számomra ugyanolyan élmény volt a gelencei templomban eltöltött nap, mint amilyen a Vatikánban ért. S?t több volt, mint egyszer? élmény, hisz nem lehet véletlen, hogy kétszeri látogatás után összeállt az a képeskönyv, amely csaknem huszonöt éve kiadásra vár.
Az el?szóban hosszabban szólok a templomról, az élményeimr?l. Itt a sok ok közül csak egyet említek meg. A gelencei templom a szó szoros értelmében valóban összetett m?: minden kor és stílus hozzátette a magáét, miközben az el?z?t nem bontotta le. De összetettségében is olyan harmóniát áraszt, amilyenre magyar földön kevés példát tudnék idézni. El?ször véletlenül jártam itt, másodszor László Gyula kérésére, akinek Gelence szintén igen nagy élményt jelentett. A Szent László-legenda falképsorozat titkainak és üzenetének megfejtésével már 1943-ban foglalkozott.
A templomot Szent Imre tiszteletére szentelték, de a legtöbben a Szent László-legenda falképciklus miatt keresik fel. Szent László köztudottan a legnépszer?bb magyar szent. A név szláv eredet?: a Vladiszláv név anynyit jelentett: hatalom, dics?ség. Nálunk kétségkívül Szent László királyunk tisztelete terjesztette el, aki a szláv nevet bizonyára lengyel édesanyjától, Richezától kapta. Az Érdy-kódex névtelen szerz?jét?l ezt a szófejtést kapjuk: „a doktoroknak magyarázatjok szerént László, Ladislaus hárommá hasasztván, azaz »laus«, »dacio«, »populus« – »dicséret«, »adás«, »nép« –, kiket egyberakogatván ennyit tészen: »népnek Istent?l adatott dicséret«. Íme, mily drágalátos nevet érdemlett vala Úristent?l, kit ez bódog ember, míg éle, bizonyával megbizonyíta, hogy az anyaszentegyházban Úristennek dicséreti lén, de még holta után is mindörökké.”
A középkorban László a kardcsiszárok véd?szentje is volt, de gyakran választották patrónusuknak ispotályok, ispotálykápolnák is. Szent László nevét és tetteit, a vele kapcsolatos csodás eseményeket meg?rizte számos középkori kódex és krónika.
Egyszer meghívtak egy erdélyi kongresszusra, amelynek egyik eseménye egy gelencei kirándulás volt. Itt arra kértek, hogy beszéljek a Szent László-legendákról. Vittem diákat, nagyméret? vetít?t, csak arra nem számítottam, hogy épp áram nem lesz és mindent elárasztó fény. Semmit nem kellett volna vinnem, csak egy hosszú botot, és mint képmutogató mindent megmutathattam volna, mint ahogy ez bot nélkül meg is történt. Úgy éreztem magam, mint egy korabeli pap, aki prédikációjába vonta az ott látottakat, mert ? is, a freskók is tanítani akartak. Hogy mire? – tettem fel a kérdést, de a válasszal elakadtam, mert felfedeztem a padok között a falu plébánosát is, és én az írott legenda befejez? mondatának megfelel?en azt akartam kiemelni – meggy?z?désem, hogy a történetnek ez a leger?sebb, még kibontatlan szála –, „lám, milyenek a n?k”. De egy pillanat alatt rájöttem, hogy ezt nem itt kell elmondani, ezért másképpen fejeztem be mondandómat. Persze ha eszembe jutott volna Babits szépséges vallomása, akkor csak annyit kellett volna mondanom az ott lév?kre és a freskón megfestett szentekre – de hát azok is ott lév?k! – gondolva: „ilyen szentek vagyunk mi”. Azóta elég sok el?adást tartottam Szent Lászlóról. Befejezésként mindig Janus Pannonius híres versének egy alig ismert fordításából idézek egy strófát. Búcsú Váradtól cím? versét számosan lefordították. Ezek közül az egyik legszebb a Nagy Lászlóé: „Áldjon ég, ti aranyszobor királyok… / Vérted szép aranyából pirkadt fenség, / bátor szent lovasunk, te harci bárdos, / márványoszlopú sírját kinek egykor / a nektár veríték verte ki fényl?n, / légy te úti vezérünk, segíts minket!” Igen, kérem mindig, így most is, hogy segítsen minket, hisz ránk fér.
Móser Zoltán, mno.hu

Ajánló